

KICHIK MAKTAB YOSHIDAGI O‘QUVCHILARNI JISMONIY TAYYORGARLIGINI OSHIRISHDA MILLIY HARAkatLI O‘YINLARNING O‘RNI

Ergashaliyev Doston No‘monjon o‘g‘li

Namangan davlat pedagogika instituti, o‘qituvchi

Mahmudjonov Asilbek Abduvoxid o‘g‘li

Namangan davlat pedagogika instituti, o‘qituvchi

Izatullayev Alisher Muxtorjon o‘g‘li

Namangan davlat pedagogika instituti, o‘qituvchi

Annotatsiya: mazkur maqolada kichik maktab yoshidagi o‘quvchilarni jismoniy tayyorgarligini oshirishda milliy harakatli o‘yinlarni o‘rni va ularni yosh xususiyatlariga hamda jismoniy sifatlarga mos tarzda qo‘llashga oid ma’lumotlar bayon etilgan.

Kalit so‘zlar: umumiy jismoniy tayyorgarlik, maxsus jismoniy tayyorgarlik, tezkorlik, kuchlilik, chaqqonlik, chidamlilik, egiluvchanlik.

Dolzarbli. Jahonda bolalar va o‘smirlar jismoniy tarbiyasi nazaryasi va amaliyotida yosh sportchilarni o‘quv-mashg‘ulotlarini rejalashtirish, sportga saralash, jismoniy tayyorgarligini rivojlantirishd, psixologik, texnik-taktik hamda funksional tayyorgarligida qo‘llaniladigan vosita va usullarni amaliyotga tadbiq etish borasida ko‘plab imliy tadqiqot ishlari amalga oshirilgan. Jahonda sportchilarning sportdagi natijalari shiddat bilan o‘sishi, ushbu sohada hozirgi kun talablariga mos o‘quv mashg‘ulotlarini tashkillash uchun eng qulay tizimini ishlab chiqish talabini qo‘ymoqda. Kichik maktab yoshidagi bolalar yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda mashg‘ulotlarni zamon talablariga mos tarzda tashkillash bolalar va o‘smirlar sporti nazaryasi va uslubiyotini rivojlantirish, respublika hamda xalqaro miqyosdagi dolzarb muammolardan biri sanaladi [2]. Kichik maktab yoshidagi bolalarning jismoniy tayyorgarligini rivojlantirishda qo‘llaniladigan harakatli o‘yinlarni jismoniy sifatlarga, harakat texnikasini rivojlantirishga mos tarzda qo‘llash zarur hisoblanadi [3]. Mazkur usullarini ishlab chiqish va amaliyotga tadbiq etish hozirda dolzarb masala hisoblanadi.

Mamlakatimizda mazkur sohadagi ishlarni oqilona amalga oshirish bo‘yicha bir qator meyoriy huquqiy hujjatlar mavjud. Jumladan Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev Miromonovich tomonidan 2017-yil 3-iyundagi “Jismoniy tarbiya va ommaviy sportni yanada rivojlantirish tog‘risida”gi PQ-3031-sonli Qarori. Mazkur qaraorning uzviy davomi sifatida yurtboshimiz tomonidan 2020-yil 24-yanvardagi “O‘zbekiston respublikasida jismoniy tarbiya va sportni yanada takomillashtirish va ommalashtirish

Jismoniy tarbiya va sport sohasi samaradorligini oshirishda fiziologik, pedagogik-psixologik yondashuvlar va fanlararo integratsiyalashuv masalalari

to'g'risida" gi 5924-sonli Farmoni¹⁴. belgilangan vazifalar ham bu boradagi ishlarni amalga oshirishga tayanch bo'lish bilan bir qatorda uni qanchalik dolzarb masala ekanligidan dalolat beradi.

Tadqiqotning maqsadi. Kichik maktab yoshidagi bolalarning jismoniy tayyorgarligini oshirishda harakatli o'yinlarni yosh xususiyatlariga mos qo'llanilishini o'rganish.

Tadqiqotning vazifalari: Kichik maktab yoshidagi bolalarning jismoniy tayyorgarligini oshirishda harakatli o'yinlarni yoshga mosligini aniqlash;

Kichik maktab yoshidagi bolalarning jismoniy tayyorgarligini oshirishda harakatli o'yinlarni jismoniy sifatlarga mosligini aniqlash;

Tadqiqotni tashkil etilishi. Tadqiqot Namangan viloyati Pop tumanida faoliyat ko'rsatayotgan 25 nafar o'qituvchilar bilan anketa so'rovnomalari hamda intervyu-suhbat asosida tashkillandi. Murabbiylarning 65% 10 yildan ortiq tajribaga ega bo'lib ularning 4 nafari oliy toifali. Ushbu uyushtirilgan suhbatning asosiy maqsadi hozirda sport maktablarining boshlang'ich tayyorgarlik bosqichidagi yosh qo'l jangichi bolalar mashg'ulot jarayoni tegishli hujjatlar hamda mashg'ulotda qo'llaniladigan vosita va usullarni haqida ma'lumot olish edi.

Bundan tashqari uchrashuvda qatnashgan trenirlardan hozirgi kunda mashg'ulot jarayonida jismoniy tayyorgarlikni oshirish maqsadida qo'llab kelayotgan harakatli o'yinlarni aniqlashga doir o'tkazilgan anketa so'rovnoma natijalari quyidagi 1-jadvalda keltirilgan.

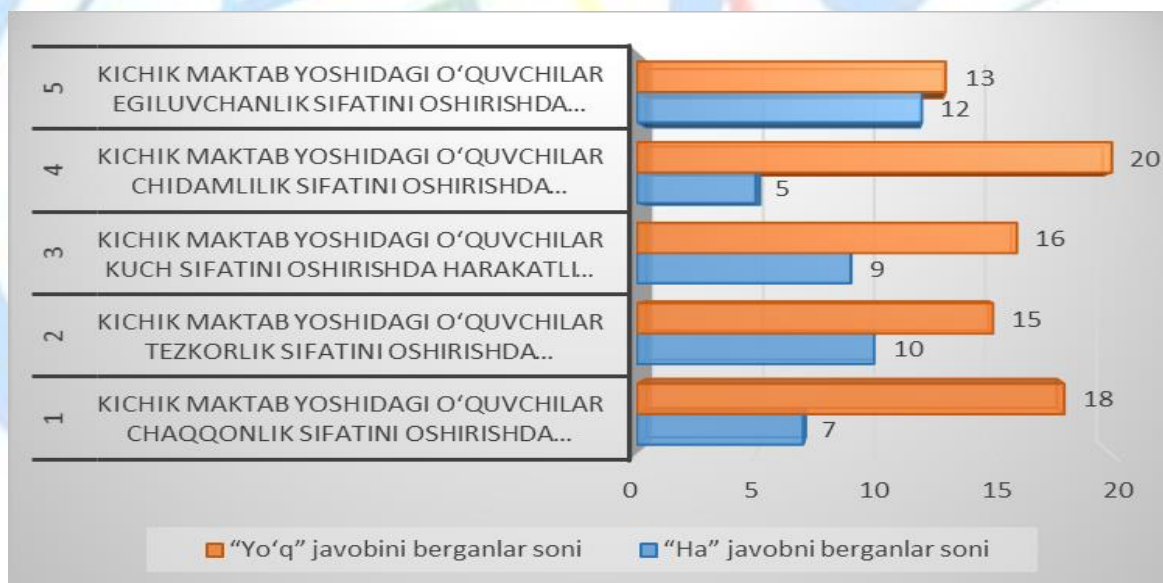
1-jadval

Umumta'lim maktablarida faoliyatlarini olib borayotgan o'qituvchilardan olingan anketa so'rovnoma natijalari

№	Savollar mazmuni	“Ha” javobni berganlar soni	“Yo‘q” javobini berganlar soni
1	Kichik maktab yoshidagi o'quvchilar chaqqonlik sifatini oshirishda harakatli o'yinlargadan foydalanasizmi?	7	18
2	Kichik maktab yoshidagi o'quvchilar tezkorlik sifatini	10	15

Jismoniy tarbiya va sport sohasi samaradorligini oshirishda fiziologik, pedagogik-psixologik yondashuvlar va fanlararo integratsiyalashuv masalalari

	oshirishda harakatli o‘yinlargadan foydalanasizmi?		
3	Kichik maktab yoshidagi o‘quvchilar kuch sifatini oshirishda harakatli o‘yinlargadan foydalanasizmi?	9	16
4	Kichik maktab yoshidagi o‘quvchilar chidamlilik sifatini oshirishda harakatli o‘yinlargadan foydalanasizmi?	5	20
5	Kichik maktab yoshidagi o‘quvchilar egiluvchanlik sifatini oshirishda harakatli o‘yinlargadan foydalanasizmi?	12	13

Natijalar muhokamasi. Mazkur tadqiqotdan olingan natijalarimizga ko‘ra Namangan viloyati Pop tumanida faoliyat ko‘rsatayotgan 25 nafar o‘qituvchilardan olingan anketa savolimizni birinchisi “Kichik maktab yoshidagi o‘quvchilar chaqqonlik sifatini oshirishda harakatli o‘yinlargadan foydalanasizmi?”ga 25 nafar trenirdan 7 nafari “Ha”, 18 nafari “Yo‘q” degan javob berdilar. Ikkinchi savol “Kichik maktab yoshidagi o‘quvchilar tezkorlik sifatini oshirishda harakatli o‘yinlargadan foydalanasizmi?”ga 25 nafar trenirdan 10 nafarri “Ha”, 15 nafari “Yo‘q” degan javob berdilar. Uchinchi savol “Kichik maktab yoshidagi o‘quvchilar kuch sifatini oshirishda harakatli o‘yinlargadan foydalanasizmi? degan savolga 25 nafardan 9 nafari ha, 16

Jismoniy tarbiya va sport sohasi samaradorligini oshirishda fiziologik, pedagogik-psixologik yondashuvlar va fanlararo integratsiyalashuv masalalari

nafari esa yo‘q degan javobni belgilashgan. To‘rtinchi savol “Kichik maktab yoshidagi o‘quvchilar chidamlilik sifatini oshirishda harakatli o‘yinlargadan foydalanasizmi?” ga 25 nafardan 5 nafari ha, 20 nafari esa yo‘q degan javobni belgilagan. Uchinchi savol “Kichik maktab yoshidagi o‘quvchilar egiluvchanlik sifatini oshirishda harakatli o‘yinlargadan foydalanasizmi?” ga 25 nafardan 12 nafari ha, 13 nafari esa yo‘q degan javobni belgilashgan.

Ushbu savvollarga berilgan javoblardan kelib chiqib, Kichik maktab yoshidagi bolalarning jismoniy tayyorgarligini rivojlantirishda qo‘llanilayotgan vositalar tarkibida harakatli o‘yinlar juda kamligi, yosh xususiyati va jismoniy sifatlarni tarbiyalashga o‘qituvchilarning aynan mos bo‘lgan harakatli o‘yinlarni qo‘llash malakasi yetarli emasligi ko‘rish mumkin.

Xulosa

1. Hozirda hayotimizni barcha jabhalarida ilmiy izlanishlar va har bir amaliy ishlar o‘zining me‘yoriy asosiga ega bo‘lishi zamon talabiga aylangan. Shu boisdan ham Respublikamizda faoliyat olib borayotgan barcha o‘qituvchilarni sohadagi yetakchi olimlarning nazariy va amliy tajribalari bo‘yicha ma‘lumotlar bilan qurollantirish zarur.

2. O‘qituvchilar kichik maktab yoshidagi o‘quvchilar mashg‘ulotlardagi materiallarni uzviy ketma-ketlikda, yoshga xos bo‘lgan harakatli o‘yinlarni to‘g‘ri belgilab tuzish malakasiga ega bo‘lishlarini ta‘minlashga lozim

3. Demak kichik maktab yoshidagi o‘quvchilarning jismoniy tayyorgarligini rivojlantirishga harakatli o‘yinlarni yoshga xos tarzda qellash orqali erishilishini xulosa sifatida takidlash mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasi prezidentining 2017-yil 3-iyundagi “Jismoniy tarbiya va ommaviy sportni yanada rivojlantirish tog‘risida”gi PQ-3031-sonli Qarori.

2. Dostonbek Nomonjon o‘g E. et al. GANDBOL BILAN SHUG‘ULLANUVCHI 12-14 YOSHLI O‘QUVCHILARNI TEZKOR-KUCH TAYYORGARLIGINI RIVOJLANTIRISH SAMARADORLIGI //Ta‘limning zamonaviy transformatsiyasi. – 2024. – T. 5. – №. 1. – C. 178-183.

3. Dostonbek No'monjon o'g E. et al. GANDBOLCHILARNI JISMONIY TAYYORGARLIGINI RIVOJLANTIRISHDA YORDAMCHI JISMONIY TAYYORGARLIKNING AHAMIYAT. – 2023.

4. Сатиев Ш. К. и др. STRESSNING SPORTCHINING RUHIYATIGA VA UNING FAOLIYATIGA TA'SIRI: 10.53885/edinres. 2022.20. 21.067 Сатиев

Jismoniy tarbiya va sport sohasi samaradorligini oshirishda fiziologik, pedagogik-psixologik yondashuvlar va fanlararo integratsiyalashuv masalalari

Шухрат Комилович. Наманган давлат университети. Жисмоний маданият кафедраси мустақил изланувчиси. Тел: 99 323-87-86 e-mail: satiyevsuhrat@gmail.com Нематиллаев Азизбек Носиржон ўғли. Наманган давлат университети. Спорт фаолияти йўналиши талабаси. //Научно-практическая конференция. – 2022. – С. 421-424.

5. Шокиров Ш. Ф., Нажмиддинов А.И. (2023). Техничко-тактические приемы защиты и нападения в игре в настольный теннис. International scientific conference" innovative trends in science, practice and education 2(9), 41-47

6. Abdupattayevich, P. A., & G'ayratovich, S. S. (2023). Improving the effectiveness of the training process of students. International journal of social science & interdisciplinary research issn: 2277-3630 Impact factor: 7.429, 12(09), 50-52.

7. Шодиев, Э., Ирматов, Ш., & Якубжонова, Ф. (2021). Jismoniy tarbiya darslarida pedagogik texnologiyalardan foydalanish. Общество и инновации, 2(2/S), 683-687.

8. G'ayratovich, S. S. (2022). Development of volleyball sport, world championship olympic games. Asia pacific journal of marketing & management review issn: 2319-2836 Impact Factor: 7.603, 11(12), 51-54.

9. Якубжонова, Ф. И., & кизи Асқарова, М. У. (2023, November). Взаимосвязи физической и технической подготовки волейболистов. In international scientific conference" innovative trends in science, practice and education" (Vol. 2, No. 9, pp. 48-54).

10. Umarova, Z. U., & Ugli, Y. D. N. (2023). Innovative technologies and their application in sports.